



Wipmolens

us ook in Saumur, met name: enkele grote wijnhuizen begonnen daarom **Saumur Brut** te produceren, zoals de **Gratien et Meyer wijnkelders**, die we op de berghelling zien, de wijnkelders van Grenelle, Ackerman, Veuve Amiot, Langlois-Château en Bouvet-Ladubay.

Tussen de vijftiende en achttiende eeuw werden er **windmolens** geplaatst op de helling van Saumur: ze waren zo indrukwekkend dat de straat, die op de betreffende helling uitkijkt, tegenwoordig "la rue des moulins" (de Molenstraat) heet. De laatste zichtbare overblijfselen ervan, de resten van een oude **wipmolen**, zijn te zien vanaf de Loire.

Deze molens bestonden uit drie karakteristieke elementen:

- aan de bovenkant het **bovenhuis**, het draaibare gedeelte dat de wieken en de aandrijfjas droeg,
- in het midden de **grote koker** die vandaag de dag nog zichtbaar is,
- eronder de **holte** waar de molenstenen zich bevonden.

Uitzicht op Saumur, vanaf de Loire

Het kasteel is niet het enige wat opvalt in Saumur: **de klokkentoren van de Saint-Pierre kerk** is eveneens erg indrukwekkend. Het is een **schroefvormige klokkentoren**, gedraaid van links naar rechts. In de achttiende eeuw werd de klokkentoren bekrond met een torenspits van 69 meter. Andere monumenten in de stad Saumur tegenover de Loire die u niet mag missen: de twee gebouwen die in de negentiende eeuw ontworpen zijn door Joly-Leterme: **het centrale deel van het stadhuis en het theater**. Het theater dat gerenoveerd is in 2013, dient als **cultureel centrum**: naast theatervoorstellingen, geeft men er ook kunst-, muziek- en danscursussen. Met de achttiende eeuwse **Cessart brug**, "stapt" de stad Saumur uit haar middeleeuwse ommuring.



Schroefvormige klokkentoren

De binnenschippers van de Loire in Saumur

Na de Cessart brug, komen we in een andere wijk van Saumur: de **Saint-Nicolas wijk**, gelegen rondom de gelijknamige kerk. Saint Nicolas was de **patroonheilige van de binnenschippers en de vissers van de Loire**, de kerk is aan hen toegewijd. In de achttiende eeuw bereikten de **binnenschippers van de Loire** hun hoogtepunt, daarna verslechterde hun situatie

door de komst van de spoorwegen. Hoewel ze vandaag de dag niet meer bestaan, kan men het belang van deze binnenschippers nog steeds zien aan de omvang van de **kades**. Naast de kades en de aanlegsteigers van de verschillende havens, zien we de aanwezigheid van de **sleepogen** aan de binnenkant van de bogen van de Cessart brug, waaraan we kunnen zien hoe moeilijk het vroeger was om de bruggen te passeren. **De peilschaal** (een waterstandmeter) op de hoek van de brug geeft een beeld van het wisselende waterpeil. De binnenschippers van de Loire waren zo succesvol, omdat de Loire op dat moment de meest efficiënte manier van **goederentransport** was – of het nou ging om het vervoer van **materialen**, zoals leisteen uit Trélazé (een gemeente in Maine-et-Loire), van **exotische producten** zoals specerijen, of het vervoer van wijn.



Peilschaal

Franse hoofdstad van de paardrijkunst

Als er één naam verbonden is met Saumur, dan is het wel **Le Cadre Noir**. De cavallerieschool in Saumur komt voort uit de protestantse paardrij-academie, die is opgericht door Duplessis-Mornay. Lodewijk XV richtte in 1771 een rijtschool op voor karabiniers (cavalleriesoldaten gewapend met een kort geweer, een karabijn). Na 1898 werden de stalmeesters van de manege van Saumur bekend onder de naam **Cadre Noir**, vanwege de nieuwe (zwarte) **kleur van hun uniform**. De "Cadre Noir" werd de kern van de **cavallerieschool**, waarvan de historische gebouwen, **stallen en maneges** even voorbij de kades te zien zijn.

Vandaag de dag is de opperstalmeester nog altijd een officier, maar de **Nationale Rijtschool**, die de Franse paardrijtradities in stand houdt, is sinds 1972 gevestigd in het bos van Terrefort, net buiten Saumur; de school valt nu onder de ministeries van Sport en van Landbouw. Sinds 2011 is het paardrijden volgens Franse traditie toegevoegd aan de **werelderfgoedlijst van immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid van UNESCO**, "Le Cadre Noir" is het officiële uithangbord hiervan.



Cavallerieschool



Ontdek de Loire vanaf de rivier

Kom aan boord voor een onvergetelijke reis!



Ontdekken

Proeven

Bezichtigen

Dromen



We naderen het einde van onze boottocht: we danken u voor uw aandacht; we hopen dat u heeft genoten van de reis en wensen u een aangenaam verblijf in Anjou.



Saumur en omgeving Anjou Loiredal

Ontdek een buitengewoon cultuurlandschap aan boord van de Saumur Loire !

Welkom aan boord van de Saumur Loire !

Allereerst vragen wij u om enkele veiligheidsvoorschriften in acht te nemen:

- Gelieve te blijven zitten bij vertrek en aankomst, onderweg mag u vrij rondlopen op de boot.
- Gelieve niet over de rand van de boot te leunen.

Het Loiredal tussen Sully-sur-Loire en Chalonnes-sur-Loire staat sinds 2000 op de **Werelderfgoedlijst van UNESCO** en wordt aangeduid als een "opmerkelijk cultureel landschap dat zich uitstrekt langs een rivier, en dat getuigt van een uitwisseling van menselijke waarden en een harmonieuze ontwikkeling van interacties tussen de mens en zijn natuurlijke omgeving". Wij, de "Compagnie Saumuroise de Navigation Saint Nicolas", nodigen u daarom uit om dit buitengewone landschap te ontdekken. Hoe kunt u beter de banden tussen de stad Saumur en de rivier de Loire ontdekken dan vanaf een boot?

Saumur, een vestingstad

In de vijftiende eeuw werd de stad Saumur volledig versterkt met verdedigingswerken: sommigen menen dan ook dat de naam van de stad verwijst naar haar verdedigingswerken: "Saumur" komt van het Latijnse woord *salvus murus*, dat "beschermende muren" betekent. Een aantal verdedigingswerken zijn goed bewaard gebleven, zoals het **linker gedeelte van het stadhuis** (net boven de vertrekhaven). Dit oude deel dateert uit de vijftiende eeuw: het maakte deel uit van de stadsmuren en diende om de brug te beschermen (wanneer het water in de Loire laag staat, kan men in het midden van de rivier de oude pilaren van deze oude brug nog zien). Een ander voorbeeld uit dit vestingverleden: de oude hoektoren genaamd **Pape-gault toren**, die onderaan het kasteel te zien is.

Te midden van deze vestingwerken bevindt zich uiteraard het **kasteel van Saumur**, dat vereeuwigd is door de miniaturen (geschilderde voorstellingen) in het wereldberoemde middeleeuwse manuscript *Très Riches Heures du duc de Berry* (De Zeer Rijke Uren van de Hertog van Berry). Het kasteel van Saumur dat zelf ook **omringd is door vestingmuren**, diende om een cruciale oversteekplaats van de Loire te bewaken en te verdedigen. In de nacht van 22 april

2001 is een deel van de noordelijke vesting van het kasteel ingestort. De vestingmuur van **tufsteen** (een relatief zachte steensoort), was mogelijk aangetast door het binnensijpelen van regenwater. De wederopbouw van het bolwerk heeft 7 jaar in beslag genomen: bij de wederopbouw is gewapend beton gebruikt vanwege de stevigheid, het beton is bedekt met een laag tufsteen om de originele uitstraling van het monument te behouden.

Protestantse Reformatie en katholieke Reformatie, Saumur als toevluchtsoord voor protestanten.

Met de ondertekening van het **Edict van Nantes in 1598**, worden door de koning van Frankrijk een honderdtal plaatsen aangewezen als toevluchtsoorden voor protestanten. Ook de stad Saumur werd aangewezen als een toevluchtsoord en de gouverneur, **Duplessis-Mornay**, werd daarom hier aangesteld samen met een protestants garnizoen. De vestingen van Saumur werden vooral in deze periode versterkt.

De "**paus van de hugenoten**", zoals Duplessis-Mornay ook wel werd genoemd, verbleef namelijk in dit bolwerk en wilde van Saumur een belangrijke plaats

voor het Europese protestantisme maken (zoals Genève). Het pad dat tot dit deel van de vestingmuur leidde, werd **Montée du Petit Genève** (de helling van het Kleine Genève) genoemd. Doordat de stad Saumur bovenaan de lijst stond van de aangewezen toevluchtsoorden voor de protestanten in het Edict van Nantes, werd Saumur een waar hugonotencentrum, vooral door de oprichting van de protestantse academie, waar de elite van het protestantisme werd opgeleid. **William Penn** is hiervan een uitstekend voorbeeld, hij studeerde twee jaar in Saumur en stichtte 20 jaar later de provincie Pennsylvania.



Kerk Notre-Dame-des-Ardilliers

De omvang van de **kerk Notre-Dame-des-Ardilliers**, in de wijk Fenêt, getuigt echter van de invloed die de katholieke kerk wilde uitoefenen op de stad Saumur. Het samengaan van **een natuurlijke bron van geneeskrachtig water** en de ontdekking in de vijftiende eeuw van een **piëta**¹ in de "ardille" (een oude Franse term ter aanduiding van de kleigrond aan de voet van een berghelling) door een boer, leidde tot het ontstaan van een groot Maria-bedevoortsoord, waardoor een eerste kapel gebouwd kon worden: er werden tot aan de helft van de achttiende eeuw **155 wonderen geteld**. In de zeventiende eeuw, grepen de katholieke autoriteiten deze Mariacultus² aan om de protestantse plaats te heroveren: in 1614, werd het beheer van het Heiligdom toevertrouwd aan de **Oratorische orde**³. Ze richtten een **koninklijke hogeschool en een theologische school op** om te rivaliseren met de protestantse academie. Wat betreft de architectuur is het interessant op te merken dat vóór de bouw van Les Invalides in Parijs, de rotonde (het ronde bouwwerk onder de koepel) van Les Ardilliers, **met een hoogte van 27 meter, als de grootste in het koninkrijk** werd beschouwd.

De Loire in Saumur, een wilde rivier?

De Loire is met een lengte van **1013 kilometer de langste rivier van Frankrijk**; het stroomgebied beslaat **een vijfde deel van Frankrijk**. De rivier ontspringt in de Ardèche in het Centraal Massief, aan de voet van de Mont Gerbier de Jonc.

De Loire in Saumur wordt vaak gezien als de "**laatste wilde rivier**" van Frankrijk en heeft als bijzondere eigenschap dat het menselijk ingrijpen er zowel aanwezig als afwezig is. Laten we beginnen met de aanwezigheid van de **dijk**, die de punt van het eiland Offard (l'île d'Offard) verbindt met de rechteroever van Saumur: het doel van dit menselijk ingrijpen is om te voorkomen dat de Loire zich zal verdelen in verschillende takken, vooral wanneer het water laag staat. Door de stroom water aan de kant van het stadscentrum te bundelen, zorgt de dijk ervoor dat de

Loire genoeg kracht heeft om zelf een geul te vormen.

Eenmaal voorbij de spoorwegbrug, komen we in een ongerepter gebied, waar we de natuurlijke invloed van de rivier op de oevers kunnen waarnemen. Middenin het **Regionale natuurpark Loire-Anjou-Touraine**, kan men het landschap, dat zo karakteristiek is voor het Loire erfgoed, bewonderen: het **begroeide zandeiland** rechts van ons is hiervan een eerste voorbeeld. Jules Renard (een Franse schrijver) zei ooit: "als een grote rivier van zand waarin een klein beetje water stroomt", in de Loire zijn inderdaad vele eilandjes aanwezig, van verschillende afmetingen, bepaald door overstromingen en erosie. Deze beschermde eilandjes zijn een **favoriete plek voor vogels, zoals de stern**, die hun nesten direct op de zandbanken maken.

Tijdens de boottocht kunt u, afhankelijk van het seizoen, **verschillende vogels langs de Loire waarnemen: sterns (dwergsterns en visdieven), oeverswaluwen, kleine plevieren, Kieviten, steltlopers, ijsvogels, meeuwen, kleine zilverreigers, blauwe reigers, aalscholvers, en zelfs een visetende roofvogel, visarenden, maar ook eenden, vlinders en libellen**.

Het "wilde" karakter van de Loire ziet men ook terug in de moeilijkheidsgraad wat betreft het **varen op deze rivier**: de vaargeul is namelijk niet het hele jaar diep genoeg, de Loire van Sully-sur-Loire tot aan Ponts-de-Cé, is daarom niet een door de staat erkende vaarweg. Om het varen gemakkelijker te maken, zijn er echter wel bakens met **rode en groene boeien** geplaatst door de gemeente Maine-et-Loire.

Saumur et de Loire: een veelbelovend gebied

Tufsteen-gebied, "deze mooie zachte witte steen is de glorie van Frankrijk" aldus Claudel (een Franse dichter), de stad Saumur telt bijna **1200 kilometer aan onderaardse gangen en troglodieten**⁴. Deze ondergrondse gangen hebben als bijzondere eigenschap dat ze een constante temperatuur en vochtigheidsgraad hebben, ongeacht de tijd van het jaar, ze worden daarom gebruikt voor verschillende doeleinden: het kweken van **champignons**, kelders en woningen. Zo is de kweek van champignons al in 1909 in Saumur begonnen (champignons hebben een voedingsbodempaar met paardenmest, een temperatuur van 16°C, een hoge vochtigheidsgraad en een goede ventilatie nodig – allemaal aanwezig in Saumur). Door de crisis, die de champagne-wijngaarden trof in de 19e eeuw, begint men zich steeds meer te richten op **mousserende**



Begroeide zandeiland



Kasteel van Saumur



Stadhuis



Tufstenen bouwwerken

¹ Beeld van de Heilige Maagd Maria met de van het kruis afgenomen Jezus op schoot.

² Protestanten aanbidden de Heilige Maagd Maria niet

³ De orde is opgericht in 1575. Het bestaat uit priesters die samen leven en werken aan heiliging door prediking en onderwijs.

⁴ De term "troglodiet" is afgeleid van het oud Griekse τρωγλοδύτης, van τρώγλη (grot) en δύνειν (binnen dringen, duiken) en verwijst naar mensen die in grotten woonden (holbewoners) of ondergrondse verblijven uithakten.